

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. 1. Sententia adversaria proponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

Quæst. VI. Vtrum relatio prædicam. &c. 801

mater non fundat paternitatem) vna enim paternitas numero in ordine ad vnum terminum genitum est, vt iam probauimus; sed duplex masculus non generat vnicum filium, quia vnus generans sufficit ad vnum genitum: ergo vna paternitas non est in duplici fundamento generante, etiam si non accipiat suam indiuiduationem à solo subiecto.

QVÆSTIO VI.

Vtrum relatio prædicamentalis sit entitas realis.

SECTIO I.

Sententia aduersaria proponitur.

P RIMA sententia docet, nullam relationem prædicamentalem dari à parte rei; sed omnem esse fictam per intellectum, ac proinde esse ens rationis formaliter tam secundum esse in, quam secundum esse ad, quo funditus è medio tollunt prædicamentum relationis: Augustinus Eugubinus lib. de perenni philosoph. tribuit hanc sententiam Averroes 12. met. comment. 9. & Avicenna 3. sue met. cap. 10. eam plures ex Philosophis antiquis defenderunt, quos citat commentator. 12. met. comm. 19. quorum vestigijs insistant ex Theologis Oxam in 1. dist. 2. quæst. 1. Aureolus apud Capreolum in 1. dist. 3. quæst. 1. Henricus quodlibet 9. quæst. 3. & ex modernis Basilius Ponze lib. de varijs dispur. & alij, qui omnes putant, nullam esse rationem convincentem ad probandam relationem realem, adducunt pro se Aristotelem 5. lib. physic. tex. 10. vbi affirmat, ad relationem non terminari per se motum, & probat, quia adquiritur sine mutatione subiecti, vt si de novo Romæ fiat vnum album omnia alba in mundo existantia incipiunt habere relationes similitudinis ad illud sine vlla mutatione eorum, & omnia nigra de novo habent relationes dissimilitudinis; ex quibus sic argumentor, quia nulla entitas aduenit de novo alicui à parte rei, quin per illam aliter se habeat realiter, ac antea se habebat; sed hoc est, vere mutari reale subiectum: ergo per aduentum cuiuscunque entitatis realis mutatur subiectum de novo, ita vt hoc aliter contingere non possit in subiecto creato, propter imperfectionem, & potentialitatem talis subiecti; sed relatio aduenit proprio subiecto, & fundamento sine aliqua mutatione reali illius: ergo talis entitas relationis, quæ de novo aduenit, non est entitas realis, sed rationis.

Secundo, quia relatio vt relatio nihil est, præter absolutam: ergo simpliciter nihil reale est in esse relationis: patet consequentia, quia cum quærimus, an relatio sit aliquid reale, de illa agimus, quatenus distinguitur à rebus absolutis, & quatenus dicit formalitatem respectivam, ita vt totum suum esse sub illo conceptu habeat in ordine ad aliud; vnde si absolutum tantum datur in mundo, nulla relatio realis dabitur sub conceptu formali relationis. Antecedens vero probatur: quia si ponamus duo alba in re-

rum natura, illa ex vi qualitarum absolutarum sunt inter se similia formalissime: ergo habent illam denominationem relativam ex vi absolutorum simul existentium, seu simul sumptorum, præcisa quacunque alia additione reali: sicut ex vi præcisa positionis nigredinis, & albedinis sine aliquo addito datur oppositio inter tales qualitates, quæ oppositio est conceptus formaliter relativus: ergo relatio nihil rei addit rebus absolutis; veraque consequentia est manifesta, quia si relatio aliquid est, solum est propter illam denominationem relativam, quæ intercedere videtur inter illa absoluta; si ergo hæc ipsa denominatio ex solis absolutis sumitur, quicquid aliud adiungitur, fictitium est.

Tertio si relatio esset ens reale ex propria natura esset accidens reale, cum constet non esse substantiam, ens enim reale adæquate dividitur in substantiam, & accidens; sed relatio non est accidens reale: ergo nihil reale est: sed fictitium, & ens rationis. Minor hæc sic probatur; de intrinseca ratione accidentis realis est inherere subiecto saltem aptitudinaliter; sed relatio non inheret villo modo in subiecto: ergo nullo modo est accidens; minorem probat, quia totum esse relationis est ad aliud, vt patet ex definitione relationis, vnde conceptus relationis est esse rationem referendi fundamentum ad terminum: ergo relatio vt relatio non respicit subiectum sed terminum, nec potest inherere in fundamento, quare non erit accidens.

Confirmatur, quia relatio non est aliud, quam comparatio duorum extremorum, vt similitudo comparatio duorum alborum eiusdem gradus, & paternitas comparatio generantis ad genitum; sed comparatio est opus rationis: ergo relatio non est ens reale, sed rationis: minor sic probatur, quia comparatio est actus intellectus, quo mens nostra vnum componit cum alio, considerando vnum in ordine ad aliud; sed actus intellectus est opus rationis: ergo comparatio est opus rationis.

SVBSECTIO II.

Sententia aduersariorum ponitur.

SECUNDA sententia docet, relationem partim esse realem, & partim rationis, realem quidem secundum conceptum, in, & quatenus existit vere à parte rei inherendo in fundamento, esse autem ens rationis secundum conceptum ad, & quatenus constituit fundamentum in esse relationis, ordinati ad terminum, & respicientis illud, quia talis conceptus ad, vt ad, non datur vere, & realiter; sed fingitur à ratione, vt significetur per illum quod generans habeat in ordine ad filium; hanc sententiam tuerentur Cardinalis Caietanus, Canariensis, & alij Thomistæ, probant sic suam sententiam.

Primo, quia ad, vt ad, prædicamentale conuenit cum conceptu ad, constitutivo relationis rationis: ergo non est aliquid reale, sed rationis; consequentia probatur, quia ens rationis cum ente reali non potest conuenire in aliquo conceptu reali, quia nihil conuenit cum altero, nisi secundum conceptum, quoniam in se habet; sed ens rationis nullum conceptum realem habet, vt de se patet: ergo ens rationis non conuenit cum ente

ente reali in conceptu aliquo reali. Antecedens sic probatur; nam ita est ad aliud relatio generis, sicut relatio paternitatis; sed relatio generis est relatio rationis, & relatio paternitatis est realis: ergo Ad, relationis realis prædicamentalis convenit cum Ad constitutivo relationis rationis.

7. Secundo, si ad, vt ad esset aliquid reale, poneret aliquid secundum illam rationem, vel in fundamento, vel in termino: sed Ad, vt Ad nihil reale ponit nec in fundamento, nec in termino: ergo non est aliquid reale; minor sic probatur quoad secundam partem, quia Ad, vt Ad respectu termini est mera denominatio extrinseca; sed denominatio extrinseca pura nihil ponit in denominato; ergo Ad, vt Ad nihil ponit in termino: prima pars illius minoris sic demonstratur, quia si Ad, vt Ad poneret aliquid in fundamento, poneret in genere causæ formalis; vnde poneret, exhibendo suam entitatem fundamento; ergo informando illud; ergo Ad, vt Ad, diceret, In; respectu fundamenti; informatio enim dicitur necessaria in esse subiecto; sed Ad, vt Ad, & quatenus distinguitur ab In, nullum dicit, In; ergo Ad, vt ad nihil ponit in fundamento.

SECTIO II.

Nostra sententia proponitur.

8. Conclusio; relatio prædicamentalis ad aliquam rem est realis, tam secundum esse Ad, quam secundum esse In: hæc sententia est totius Scholæ peripateticæ, cuius choriphaeus Aristoteles multis in locis eam aperte tueretur, & docet, tum in sua *Dialectica*, cap. de *Ad aliquid*, & in *metaphys.* in quo se ad magistrum suum Platonem composuit, qui in Phædone, & in Thimæo aperte asseruit relationem paternitatis, filiationis, similitudinis, & alias esse reales, & veras; Aristotelis vestigiis insistant ipsius innumera interpretum phalanges sapientissimorum lucidissimæ, quasi collatis signis in hanc sententiam æquali iudicio conspirantes, item Theologi, quorum antesignanus D. Aurelius Augustinus sua *Dialectica lib. decem categor. à cap. 1. usque ad 12. exclusivè*; ubi sic ait; tunc ergo & vere, & proprie ad aliquid dicitur cum sub vno ortu, atque occasu, & id quod iungitur, & id cui iungitur, invehitur, vt puta servus, & Dominus, vtrumque vel simul est, vel simul non est, etenim cum Dominum dixeris, necessario existet, & servus, cum vero Dominum tuleris, nec servus apparet, cæterum quo pacto, vel quis, vel qui sit similis, demonstrabimus, nisi & quis similis sit, & cui sit similis personaliter indicemus; dixerat autem in principio capituli, claret igitur ad aliquid non sua vi: sed alterius conjunctione vere, & proprie in re consistere. Magistri Augustini mentem apprime callens D. Thomas huius conclusionis veritatem nobis dilucide, ac sapienter propalavit. *1. 1. q. 13. art. 7. & q. 14. art. 2. 8. art. 1. ad 2. & sæpe alias*, cuius sententiæ veritas adeo claritatis lumine decoratur, vt communem huius sæculi magistrum, eximium piique Doctorem Suarez in hæc verba prorumpere coegerit; iam vero recepta sententia, & quasi philosophicum commune axioma est, dari in rebus creatis re-

lationes reales, non solum propter rationes philosophicas: sed etiam quod sententia hæc aprior sit ad mysterium Trinitatis declarandum, & ex illo plurimum confirmari videatur.

Probatur primo, quidquid à parte rei est participabile in Deo à creaturis, potest participari ab ipsis vere, & realiter; sed relatio realis, v. g. Patris, Filij, producti, & producentis, quæ datur in Deo, est participabilis à creaturis; ergo potest participari ab ipsis, & sic non repugnabit dari in creaturis relationis reales Patris, Filij, &c. maior est certa: nam participabilitas idem est, ac capacitas, vt ab alio participetur; vnde si ex parte Dei datur participabilitas, poterit ex parte creaturæ participari, quia talis participabilitas est potentia activa Dei, vt communicet creaturæ id, quod est participabile in ipsis: minor sic probatur; quia id est participabile in Deo à creaturis, quod in suo conceptu vt sic communi, & præciso non opponitur enti creato: sed relatio realis quæ reperitur in Deo secundum conceptum communem relationis realis non includit aliquid oppositum creaturæ, ratione cuius repugnet ipsi: ergo non repugnat participari ab ea conceptus relationis realis, non secundum infinitatem relationis propterea est in Deo: sed secundum rationem communem relationis realis: maior patet, ideo Trinitas personarum in vna essentia, immensitas, independentia, & infinitas, quæ sunt perfectiones in Deo existentes, non possunt participari à creaturis, repugnatque ipsis talis participatio, quia eiusmodi perfectiones in suo conceptu habent oppositionem, & repugnantiam cum creaturis: creaturæ enim petunt dependentiam à Deo, independentia autem opponitur dependentiæ: ergo independentia opponitur creaturæ; infinitas per essentiam dicitur limitationem, opponiturque finitudinis, quam necessario creatura includit essentialiter, Trinitas personarum cum identitate vnius essentia dicitur infinitam eminentiam, & perfectionem divinæ fecunditatis, cuius non est capax creatura, &c. contra iustitiam, misericordiam, sapientiam, intellectus, voluntas, &c. sunt perfectiones participabiles, & de facto participantur à creaturis, quia in conceptu communi, & præciso illarum, nullum includitur prædicatum; ratione cuius tales perfectiones opponantur creaturis, aut repugnent illis; vnde Deus verè, & realiter communicat sapientiam, iustitiam, intellectum, & voluntatem reales, non cum infinitate, quam in Deo habent proprie divinæ perfectiones, quia hæc habent tales ex vi differentia, & non ex vi rationis communis; sed proportionato modo creaturarum entitati; atqui relatio realis Patris, Filij, producentis, & producti in conceptu communi nullum dicitur prædicatum oppositum creaturis: ergo relatio realis Patris, Filij, &c. licet sit im-participabilis secundum differentialem conceptum, quem habent in Deo, infinitudinis, &c. nihilominus poterit participari à creaturis secundum conceptum communem contractum per differentiam proportionatam creaturarum perfectioni.

Minor hæc sic probatur, quia quando concretum alicuius forme non dicit prædicatum de situm creaturæ; ratione cuius participatur de facto à creaturæ, etiam forma primario constitutiva talis concreti non dicit prædicatum oppositum creaturæ, ratione cuius repugnet partici-